

Carta Europeană a Plurilingvismului

Assises Européennes du Plurilinguisme – 2005-2008

Prima întrunire *Assises européennes du plurilinguisme*, care a avut loc la Paris la 24-25 noiembrie 2005 a dus la crearea *Observatorului european al plurilingvismului* – structură de colaborare între toți partenerii plurilingvismului.

Scopul întrunirii purtând numele *Assises européennes du plurilinguisme* a fost de a reuni în cadrul aceleiași mișcări factori de decizie, cercetători și membri ai societății civile pentru a pune clar problemele lingvistice în contextele lor politice, culturale, economice și sociale la nivelul instituțiilor europene și ale ficăruia dintre statele membre.

Întrunirea a permis, de asemenea, redactarea unei *Carte europene a plurilingvismului* care a încheiat etapa de consultare și este astăzi deschisă semnării.

Acest text urmează a fi înaintat cu ocazia celei de-a doua întruniri *Assises européennes du plurilinguisme* diferitelor foruri europene și naționale, însoțit probabil de proiecte de texte legislative sau reglementare.

Se prevede traducerea sa în toate limbile Uniunii Europene.

Domeniul de aplicare al acestui text depășește cadrul Uniunii Europene, întrucât reafirmă drepturi universale.

<http://www.observatoireplurilinguisme.eu/>

OEP
4 rue Léon Séché F-75015 Paris, France
<http://www.observatoireplurilinguisme.eu/>
Mél : observatoire.plurilinguisme@neuf.fr
portable : 33 (0)6 10 38 68 9

OEP beneficiază de sprijinul Ministerului Culturii din Franța și al Agenției Universitare a Francofoniei

Preambul

Convenim în cele ce urmează să desemnăm prin plurilingvism folosirea mai multor limbi de către același individ. Această noțiune se distinge de cea de multilingvism, prin care se înțelege coexistența mai multor limbi în cadrul unui grup social. O societate plurilingvă este compusă în mod majoritar din indivizi capabili să se exprime la diverse niveluri de competență în mai multe limbi, adică din indivizi multilingvi sau plurilingvi, în timp ce o societate multilingvă poate fi compusă în mod majoritar din indivizi monolingvi, care nu cunosc limba celorlalți.

De ce plurilingvismul?

Vector esențial al cetățeniei democratice, plurilingvismul este în Europa forma cea mai indicată și mai eficientă de comunicare în spațiul dezbaterii publice: el are ca valori toleranța și acceptarea diferențelor și a minorităților. Strâns legată de orice cetățenie europeană activă, diversitatea lingvistică și culturală este, prin urmare, o componentă fundamentală a identității europene.

Limba rămâne accesul privilegiat la orice cultură. Niciodată exhaustivă sau perfectă, traducerea nu poate înlocui apelul direct la formele de expresie ale limbii sursă. Fiind purtătoare a unei culturi, limba dă acces la diverse viziuni asupra lumii. Astfel, competența plurilingvă stă la baza intercomprehensiunii. Înțelegerea între doi vorbitori de limbi diferite va fi întotdeauna mai bună, atât în plan informațional, cât și în plan emoțional, dacă în loc să se recurgă la o a treia limbă, fiecare dintre ei va folosi limba celuilalt. Adevărata intercomprehensiune nu poate să se bazeze decât pe punerea în comun a limbilor cu o tradiție culturală.

Obiectivele utilitariste nu trebuie să determine destinul limbilor. Într-o vreme în care viziunea dominantă a mondializării tinde spre monopolul unei singure limbi de comunicare instrumentalizată, este necesar să afirmăm superioritatea unui plurilingvism bazat pe limbile cu tradiție culturală.

Într-o vreme a unei mondializări ambigue, în care biodiversitatea devine o preocupare majoră, diversitatea lingvistică și culturală trebuie să se impună ca o prioritate. Cele două probleme sunt de nedisociat.

Principiile plurilingvistului au fost enunțate în diverse declarații, manifeste și instrumente naționale și internaționale cu putere juridică variabilă la care se referă prezenta declarație și prezentul plan de acțiune, în special :

- La nivelul organizațiilor internaționale:

♣ Rezoluțiile adoptate în favoarea învățământului bilingv cu ocazia celei de-a 18-a și a 19-a Conferințe Generale Unesco (1974-1976);

♣ Crearea de către Consiliul Executiv al Unesco, în octombrie 1998, a unui Comitet consultativ pentru pluralism lingvistic și învățământ plurilingv.

♣ Rezoluția 12 adoptată în cadrul celei de-a 30-a Conferințe Generale Unesco, la 6 noiembrie 1999, privind punerea în aplicare a unei politici lingvistice mondiale bazată pe plurilingvism.

♣ Declarația universală Unesco privind diversitatea culturală (2 noiembrie 2001), în special articolul 6 și rândurile esențiale ale planului de acțiune pentru punerea în aplicare a Declarației universale Unesco privind diversitatea culturală, în special articolele 5, 6, 7, 10 și 13;

♣ Convenția Unesco privind protecția și promovarea diversității formelor de expresie culturale (20 octombrie 2005);

♣ Rezoluția votată de a 54-a Adunare Generală a Națiunilor Unite privind multilingvismul (17.09.1999).

♣ Carta europeană a limbilor regionale și minoritare adoptată de Consiliul Europei la 24 iunie 1992, prin care se cere statelor și colectivităților regionale să acorde comunităților de limbi regionale sau de limbi minoritare mijloacele necesare existenței lor lingvistice, veghind totodată asupra limbilor naționale care asigură unitatea de comunicare în fiecare țară ;

- La nivelul Uniunii Europene:

♣ Moțiunea Consiliului de Miniștri ai Educației din cele 12 state din 1984 prin care se recomandă « cunoașterea efectivă a două limbi în plus față de limba maternă » ;

♣ Moțiunea votată de către Adunarea Regiunilor Europei (ARE) la Madrid, la 2 iunie 1989, care propune o completare a Declarației Universale a Drepturilor Omului, privind dreptul fiecărui individ la o educație bilingvă ;

♣ Rezoluția Consiliului din 31 martie 1995 privind îmbunătățirea calității și diversificarea predării limbilor în temeiul căreia orice elev, trebuie să poată învăța, ca regulă generală, cel puțin două limbi ale Uniunii Europene în afară de limba maternă ;

♣ Cartea Albă a Comisiei din 1995 intitulată « Predarea și învățarea: către o societate a cunoașterii »;

♣ Concluziile Consiliului European din 12 iunie 1995 privind diversitatea lingvistică și plurilingvismul în Uniunea Europeană;

♣ Rezoluția Consiliului din 16 decembrie 1997 privind învățarea limbilor Uniunii Europene la o vârstă fragedă;

♣ Declarația și Programul privind educarea în spiritul cetățeniei democratice (CM (99) 76), Comitetul de Miniștri, 7 mai 1999;

♣ Decizia nr. 1934/2000/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 iulie 2000 privind « 2001 – Anul european al limbilor »;

♣ Concluziile Consiliului European de la Lisabona din 23-24 martie 2000 care includ limbile străine într-un cadru european pentru definirea competențelor de bază;

♣ Articolul 22 din Carta drepturilor fundamentale, aprobată de Consiliul European de la Nisa, prin care se afirmă că Uniunea Europeană va respecta diversitatea culturală, religioasă și lingvistică;

♣ Programul de lucru, document al Consiliului 5680/01 din 14 februarie 2001, p. 14, « obiective concrete viitoare ale sistemelor educative și formative » ;

♣ Rezoluția Consiliului din 14 februarie 2002 privind promovarea diversității lingvistice și învățarea limbilor în cadrul realizării obiectivelor anului 2001 – Anul european al limbilor.

În plus, cu toate că nu se face referire explicită la drepturile lingvistice, este clar că drepturile culturale, vizate de numeroase instrumente juridice naționale și internaționale, implică libera circulație a ideilor prin cuvânt și imagine și postulează, în consecință, diversitatea lingvistică.

Plurilingvismul și Europa politică

Plurilingvismul și afirmarea unei Europe politice sunt inseparabile.

Europa este bogată prin diversitatea sa : diversitate geografică, dar și diversitate culturală și lingvistică. Diversitate nu exclude însă intensitatea schimburilor și emergența unei conștiințe europene înrădăcinată într-o istorie îndelungată, comună și asumată și care a fost, în trecut, deseori, conflictuală.

Limbile neputând fi separate de cultură, identitatea Europei este dată de culturile și limbile sale, vechi și moderne.

Europa nu poate prin urmare să existe fără respectarea limbilor care o ilustrează și o însuflețesc și nu poate fi închisă în tiparul unui economism reductor.

Propuneri

În funcționarea instituțiilor, opțiunea în favoarea plurilingvismului implică decizii clare în ceea ce privește limbile de lucru și de procedură. Este imposibilă limitarea la afirmațiile de principiu ale Cartei drepturilor fundamentale în favoarea plurilingvismului. În litera și spiritul Regulamentului nr. 1 al Consiliului de Miniștri din 6 octombrie 1958 de stabilire a regimului lingvistic al Comunității Economice Europene, problema limbilor de lucru trebuie abordată într-un mod deplin operațional și, în același timp, în funcție de opțiunile care oglindesc identitatea Europei în diversitatea sa și care asigură un echilibru indispensabil între limbi în funcție de ponderea lor demografică. Trebuie elaborat un cadru general care să definească și normele aplicabile în domeniul plurilingvismului trebuie elaborat.

Trebuie instituit un mediator al limbilor. Acesta ar urma să examineze reclamațiile individuale și colective și să stabilească anual un raport de evaluare a practicilor comunitare privind respectarea normelor plurilingvismului astfel stabilite.

Totalitatea documentelor juridice care vin în sprijinul procedurilor, precum propunerile de ofertă și diferitele tipuri de contracte, dacă nu sunt redactate în toate limbile oficiale, trebuie redactate cel puțin în toate limbile de procedură. Răspunsurile trebuie să fie posibile în toate limbile oficiale.

În cazul în care cultura trebuie să rămână de domeniul competenței naționale, Uniunea Europeană trebuie să întreprindă orice tip de acțiuni incitative care să permită valorificarea bogăției culturilor sale ca bogăție primordială a Europei.

Principiul plurilingvismului trebuie să fie înscris printre instrumentele de aderare la Uniunea Europeană. Practica prin care se impune noilor state membre să își prezinte dosarele de aderare în limba engleză este inacceptabilă. Este necesar să se respecte aplicarea articolelor 2 și 3 din Regulamentul nr.1.

Guvernele naționale sunt chemate să dea exemplu în cadrul relațiilor reciproce și cu instituțiile europene.

Plurilingvism, cunoaștere și recunoaștere a celuilalt

Diversitatea limbilor asigură pluralitatea și bogăția reprezentărilor.

Limba este sursa principală de cunoaștere a celuilalt și nu poate fi redusă la un cod depersonalizat. Limba poate să vizeze realități

obiective, dar ea vehiculează în același timp, în cadrul comunicării interpersonale, amintiri, valori, sensibilități, sentimente, comportamente, tot ceea ce constituie originalitatea unei relații și consistența sa relațională și culturală. În plus, limbile exprimă concepte care nu găsesc întotdeauna echivalențe în toate limbile și care uneori nu se pot traduce fără a reconstitui cadrele de referință intelectuale și culturale. Limba nu este doar o unealtă de comunicare, ci și creatoare de sens și sursă de reprezentări.

În schimb, existența unei singure limbi de comunicare internațională nu este nici pe departe garanția înțelegerii reciproce și a cunoașterii celuilalt.

Propuneri

- Dezvoltarea la nivel european a studiilor și cercetărilor privind plurilingvismul, interculturalitatea și analiza comparată a limbilor și a expresiilor lor culturale.
- Înmulțirea acțiunilor de tipul „*éveil aux langues*”. Acestea permit, prin confruntarea elevului cu mai multe limbi, o distanțare față de limba maternă, ceea ce duce la îmbunătățirea cunoașterii proprii limbi și favorizează învățarea de noi limbi străine.
- Valorificarea cunoștințelor dobândite și a practicilor dispozitivelor școlare care, precum Secțiile Internaționale¹ în Franța, care permit o veritabilă practică pacifistă a plurilingvismului asociat multiculturalului.
- Continuarea hotărâtă a dezvoltării colaborării între școli din diferite țări în cadrul proiectelor pedagogice, care presupun activități axate pe probleme lingvistice, utilizând din plin noile tehnologii și Internetul.

Plurilingvismul și libertatea

Plurilingvismul este o libertate.

Plurilingvismul este o libertate, așa cum cunoașterea deplină a limbii materne este o libertate fundamentală.

Cunoașterea lumii nu se poate face decât prin intermediul limbii. De aceea, cunoașterea uneia sau a mai multor limbi străine reprezintă o lărgire considerabilă a orizontului indivizilor și

¹ Secțiile internaționale reprezintă, de școala primară până la bacalaureat, sisteme consolidate de învățare a limbii cu profesori nativi pentru limba predată și pentru materiile non lingvistice predate în limba străină. Ele presupun, de asemenea, un anumit număr de elevi nativi care vorbesc limba predată. Aceste secții există în Franța în temeiul acordurilor internaționale cu zece state diferite.

calea spre o mai bună înțelegere a societăților și problemelor contemporane. Atât pentru copil, cât și pentru adult, cuvântul nu poate fi disociat de gândire și de comunicare : este o forță și cheia accesului la libertate.

Propuneri

O acțiune indispensabilă în acest domeniu constă în modificarea locului pe care îl ocupă limba pe scara valorilor și în perceperea actului educativ. Cunoașterea limbii materne, și, dacă este cazul, a două limbi materne, este o libertate fundamentală.

Cunoașterea mai multor limbi, indiferent de gradul de competență, într-o lume deschisă este o libertate suplimentară și o necesitate în contextul european actual.

Acest mesaj trebuie asumat de mediul educativ; de asemenea, un efort special trebuie făcut în domeniile media, care trebuie să fie convinse de rolul fundamental al limbii pentru crearea unui mediu social sănătos.

Plurilingvismul și identitățile europene

Plurilingvismul reprezintă modul de afirmare în Europa a perenității entităților naționale, loc privilegiat de exercitare a cetățeniei.

Dacă Europa comercială se poate obișnui, nu fără riscuri, cu o limbă vehiculară, Europa politică și cetățenească nu poate exista fără cunoașterea și înțelegerea reciprocă a popoarelor europene. Această cunoaștere și această înțelegere nu își pot prinde rădăcini decât prin intermediul limbilor cu tradiție culturală.

Nu poate exista o singură limbă pentru Europa. Europa trebuie să își găsească plenitudinea refuzând a gândi și a munci în limbile superputerilor actuale sau viitoare, în special în cazul în care aceste limbi sunt minoritare în Europa.

Propuneri

Se cuvine ca la numirea în funcție a funcționarilor naționali care prin natura misiunii lor intervin în diverse instanțe internaționale, să li se ceară acestora un nivel superior de competență în domeniul limbilor străine, pentru a răspunde astfel criteriilor plurilingvismului european.

Trebuie consolidate competențele funcționarilor europeni în domeniul limbilor, pentru a asigura un plurilingvism efectiv în funcționarea instituțiilor. Nici un anunț privind posturile

vacante nu trebuie să conțină mențiunea „*English native speaker or equivalent only*”, deoarece aceasta reprezintă o încălcare a principiului egalității. Competențele lingvistice ale funcționarilor europeni trebuie să facă obiectul unei afișări corespunzătoare (anuar, mijloace de semnalare, ecusoane etc.) și trebuie profesional valorificate.

Statele membre trebuie să facă eficient plurilingvismul și să se angajeze să pună în aplicare planuri de acțiune naționale.

Plurilingvismul, cultura și cetățenia

Plurilingvismul este o sursă fundamentală a sentimentului de cetățenie europeană.

Limba, sursă de cunoaștere a celuilalt, reprezintă și calea recunoașterii sale ca cetățean. Cetățenia implică dorința de împărți valori comune și un destin colectiv. O cetățenie europeană activă, complement al cetățeniei naționale, nu poate fi concepută fără o înmulțire și o aprofundare a schimburilor la nivelul popoarelor și al indivizilor al căror vector principal îl reprezintă limba.

Participarea cetățenilor la elaborarea politicilor europene depinde de capacitatea acestora de a participa la dezbaterile publice și politice a Europei. Această capacitate presupune o competență plurilingvă, anume, capacitatea de a colabora în mod eficient și corespunzător cu ceilalți cetățeni ai Europei.

Dorința dobândirii cunoștințelor de limbă – limba maternă și cea a celuilalt sau a celorlalți atunci când acestea devin limbi comune – poate deveni o pârgie puternică de aderare și de deschidere către Europa.

Propuneri

Introducerea în formarea educației cetățenești a dimensiunii interculturale și, prin urmare, a plurilingvismului, ca sursă fundamentală a sentimentului cetățeniei, și aceasta pe lângă faptul că unitatea lingvistică a constituit de-a lungul istoriei însuși fundamentul unității naționale și al cetățeniei.

Concret, acest lucru presupune :

- Revizuirea programelor școlare de istorie și de geografie, de limbi străine, dar și a programelor limbilor de predare și de educație civică, pentru a se asigura atenția cuvenită acestei dimensiuni interculturale specifice Europei. Este de asemenea necesar să se încurajeze munca în interdisciplinaritate a cadrelor didactice pentru ca elevii să poată vedea cum este

percepută cultura pe care și-o însușesc în țările străine unde se vorbesc alte limbi.

- Susținerea manifestărilor culturale cu caracter intercultural.
- Favorizarea dezvoltării ofertei de programe de televiziune cu vocație interculturală.
- Ridicarea nivelului de cunoștințe al populației în materie de limbi europene și de limbi străine în conformitate cu obiectivele procesului de la Lisabona.
- Redactarea și predarea unei istorii a națiunilor și culturilor europene ca părți componente ale istoriei Europei.

Plurilingvismul și relațiile internaționale

Plurilingvismul reprezintă unul dintre răspunsurile la „socul civilizațiilor” și la diversele forme de hegemonie politică, culturală și economică.

Plurilingvismul schimbă percepția și construcția relațiilor internaționale. Pentru că plurilingvismul este el însuși purtător de valori de deschidere către celălalt; el înlocuiește psihologia confruntării și a șocului intereselor cu spiritul de dialog și de construcție a unui viitor comun.

Alegerea unei singure limbi ca limbă de comunicare internațională nu este sub nici o formă o garanție a dialogului și a păcii. Din contră, aceasta este expresia unei dominații.

Propuneri

În cadrul tuturor instanțelor internaționale și cu ocazia tuturor manifestărilor, întâlnirilor și reuniunilor internaționale politice, economice, culturale și științifice trebuie favorizată folosirea mai multor limbi. Modalitățile trebuie definite și adaptate în funcție de contexte.

Facilitatea înșelătoarea a unei limbi unice de comunicare internațională în instituțiile internaționale trebuie îndepărtată. Alternativa plurilingvă este o alternativă realistă, din moment ce un anumit nivel de competență în domeniul limbilor este atins. Impunerea limbilor oficiale sau de lucru trebuie să se bazeze pe criterii obiective și rezonabile. În viața de zi cu zi, recurgerea la practica intercomprehensiunii (fiecare se exprimă la alegere într-una din limbile înțelese de interlocutori) trebuie încurajată.

Plurilingvism, diversitate culturală și progres științific

Plurilingvismul este un element esențial al inovației științifice.

În domeniul gândirii, creativitatea este legată de limba maternă și de cultură. Științele culturii sunt, aproape prin definiție, interculturale: ca discipline critice, acestea trebuie să învețe totul din diferența care există între limbi și între tradițiile culturale, diferență care reprezintă suma totală a obiectului lor.

Diversitatea abordărilor științifice complementare este o sursă de bogăție care nu poate fi obținută prin intermediul unei singure limbi.

Propuneri

În domeniul științific, utilizarea unei *Lingua franca* sau a unei *limbi de serviciu* trebuie să se limiteze la schimbul internațional. Aceasta, trebuie să se bazeze pe intercomprehensiune de fiecare dată când cunoștințele lingvistice ale participanților permit acest lucru.

În paralel, diferitele limbi naționale trebuie păstrate ca limbi științifice, încurajate și, în cadrul activității științifice naționale, aplicate din plin. În special, formarea științifică în școlile și instituțiile de învățământ superior, trebuie să se efectueze la minim în limba națională. De asemenea, textele științifice ar trebui scrise pe cât posibil în limba națională. Este necesară promovarea publicațiilor științifice plurilingve și favorizarea traducerii textelor științifice.

Este necesară crearea unui sistem european de evaluare, inclusiv a unor baze de date relevante, pentru a compensa supraevaluarea actuală a revistelor de specialitate și a publicațiilor engleze.

Pentru o abordare diferențiată a plurilingvismului

Dreptul la limbă și la diversitate lingvistică și culturală este indivizibil.

În stadiul actual de dezvoltare a umanității, putem proclama că toate limbile, în calitate de mărturie ale experienței umane, trebuie protejate. Fără îndoială că nu toate limbile pot avea aceeași vocație, în domeniul științei, al comerțului sau al relațiilor internaționale, dar toate merită să fie studiate, folosite, predate, ca

sisteme intelectuale și culturale de referință deschise spre lume. Dreptul la limbă și la diversitate lingvistică și culturală este indivizibil. Valoarea interculturalității și a plurilingvismului fiind recunoscută, protejarea și încurajarea limbilor regionale sau minoritare nu se poate face în detrimentul limbilor oficiale și al necesității învățării lor. (Cf. Carta europeană a limbilor regionale și minoritare).

Propuneri

În statutele și funcționarea instituțiilor internaționale, limbile nu pot avea toate același statut. În practică, trebuie găsite echilibrele necesare pentru a permite limbilor de mică difuzare națională și internațională să beneficieze de o deplină recunoaștere.

Plurilingvismul și eficiența economică

Plurilingvismul reprezintă o garanție a progresului economic într-o lume a păcii.

Plurilingvismul este favorabil dezvoltării comerțului într-o lume a păcii dacă se are în vedere doar urmărirea profitului imediat.

Garanție a progresului economic, plurilingvismul este în același timp un atu individual prin deschiderea culturală și intelectuală pe care o aduce. Odată însușită limba maternă, plurilingvismul asigură o dezvoltare personală și o capacitate de comunicare favorabile reușitei sociale și economice a fiecăruia.

Propuneri

Efectele economice ale comportamentelor lingvistice ale întreprinderilor necesită un studiu aprofundat. Întreprinderile care practică plurilingvismul cu succes trebuie să reprezinte un exemplu.

Trebuie încurajată inițierea unui plan de dezvoltare a formării lingvistice în întreprinderi.

Este important să li se explice familiilor că doar învățarea limbii engleze nu reprezintă o garanție a reușitei copiilor lor și că învățarea limbilor străine, incluzând și dimensiunea culturală a acestora, nu este un lux, ci corespunde unui interes bine determinat.

Plurilingvismul și dreptul la muncă

Fiecare muncitor are dreptul de a munci în limba țării în care trăiește.

Este o chestiune de respect al persoanei, căreia nu i se poate impune folosirea unei limbi străine la toate nivelurile întreprinderii. Este de asemenea o chestiune de securitate la locul de muncă, deoarece înțelegerea corectă a ordinelor, a consemnelor și instrucțiunilor de folosire este o condiție fundamentală a securității. Această condiție implică folosirea limbii cel mai bine stăpânite. Este, în cele din urmă, o chestiune de eficiență economică.

Propuneri

Impunerea la locul de muncă a unei limbi străine ca limbă de lucru introduce o discriminare între muncitori în funcție de competențele lingvistice, din moment ce stăpânirea acestei limbi nu este o necesitate legată de sarcina sau misiunea care trebuie îndeplinită.

Dacă este necesară legiferarea în acest domeniu, legea nu este suficientă.

Este de datoria organizațiilor profesionale și sindicale și a întreprinderilor să vegheze în această privință. Soluția constând în a impune tuturor salariaților să învețe aceeași limbă străină trebuie îndepărtată.

Se impune atenție în ceea ce privește chestiunea lucrătorilor migranți.

Chestiunea limbii și a limbilor la locul de muncă devine o dimensiune a dialogului social.

Plurilingvismul și educația

Sistemele educative trebuie să ofere o educație plurilingvă.

Prima misiune a Școlii o reprezintă învățarea limbii sau limbilor naționale, care reprezintă baza pentru orice tip de învățare și fundament al coeziunii sociale. Pentru că doar limba permite înțelegerea lumii, reinvestirea în limbă, și în special în limba maternă, trebuie să fie o prioritate a învățământului.

Sistemul educativ trebuie să ofere alegerea unei educații plurilingve de la cea mai fragedă vârstă și să dezvolte competențele de învățare autonomă necesare însușirii de noi limbi pe parcursul întregii vieți. Această misiune nu este în nici un caz de a favoriza învățarea unei singure limbi străine ca limbă de comunicare minimală cu finalitate esențial comercială.

Famiile trebuie să aleagă în deplină cunoștință de cauză și să fie atenționate cu privire la importanța mizelor lingvistice.

Propuneri

Este necesar ca, prin studierea și prin evaluarea practicilor în vigoare, să se inspire din ceea ce se realizează mai bine în acest domeniu în scopul obținerii unor competențe reale în toate aspectele practicii lingvistice.

Punctele cele mai sensibile sunt următoarele :

- Reafirmarea învățării cititului și scrisului ca bază pentru toate celelalte cunoștințe și asumarea consecințelor acestui fapt.
- Sublinierea rolului pozitiv al învățării limbilor străine la o vârstă fragedă asupra stăpânirii limbii materne și a altor discipline școlare (de exemplu, disciplinele științifice).
- Constatarea faptului că un sistem educativ care nu îmbină învățarea a limbilor străine de la o vârstă fragedă cu învățarea susținută de-a lungul vieții este un factor generator de inegalitate de șanse.
- Dezvoltarea învățării de la o vârstă fragedă a cel puțin unei limbi străine pe lângă limba maternă. Evitarea începerii predării limbilor străine cu învățarea limbii engleze.
- Punerea în aplicare a unor metode pedagogice inovatoare.
- Dezvoltarea unei abordări plurilingve și multiculturale a învățământului, bazându-se pe profesori nativi. Utilizarea eventuală a programelor școlare străine.
- Posibilitatea de a învăța mai multe limbi străine în paralel sau succesiv, grație unor programe suplimentare, modulate, individualizate, în care elevul este actorul propriei pregătiri și este pregătit să se autoevalueze.
- Înmulțirea oportunităților schimburilor lingvistice și culturale încă din școala primară. Aceste oportunități pot lua forma unei înfrățiri sistematice și pot implica mai mult de două școli.
- Valorificarea identităților pluriculturale și a altor limbi materne, altele decât limba națională.
- Susținerea asociațiilor culturale ale migranților pentru facilitarea predării limbii acestora în societatea-gază și promovarea integrării prin predarea limbii naționale.
- O mai bună formarea a cadrelor didactice în spiritul plurilingvismului și interculturalității. Incitarea acestora la mobilitate internațională, luându-se măsurile administrative necesare în acest

sens. Dacă ne propunem ca obiectiv cunoașterea a două limbi în plus față de limba maternă, nu se poate cere mai puțin cadrelor didactice.

- Promovarea unui bacalaureat european plurilingv, marcă de excelență a unui bacalaureat îndeplinind condițiile plurilingvismului. Modelul francez al „Option Internationale du Baccalauréat” (O.I.B.) ar putea fi folosit drept exemplu.
- Generalizarea în învățământul superior a predării limbilor străine și dezvoltarea unor veritabile proiecte de formare plurilingvă, respectându-se un echilibru între competențele lingvistice.
- Vegherea ca studenții Erasmus să posede sau să obțină un nivel de cunoaștere a limbii țării-gazdă care să le permită să urmeze cu eficiență cursurile în această limbă. Acest obiectiv trebuie obținut în primul rând prin îmbunătățirea primirii studenților în țara de destinație.
- Dezvoltarea unei adevărate culturi de autoformare și autoevaluare.

Plurilingvismul și media

Media trebuie să permită exprimarea culturilor multiple.

Media trebuie să permită exprimarea culturilor multiple, adevărata bogăție a lumii, în loc să difuzeze în masă la prețuri reduse modele culturale cu sens unic.

Media trebuie să ia în considerare rolul esențial al limbii în structurarea personalității și în formarea legăturii sociale.

Propuneri

- Promovarea unei Sărbători a limbilor și culturilor.
- Promovarea, la nevoie procentual, a difuzării filmelor în versiune originală pe canalele de televiziune.
- Sensibilizarea media cu privire la aspectele lingvistice ale problemelor sociale și economice.
- Intensificarea susținerii comunitare în cazul producțiilor cinematografice și audiovizuale europene.